Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

28.9.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua HE 84/2026 vp vesilain muuttamisesta.

MTK kannattaa esityksen tavoitteita, mutta ehdotuksessa on tarkennettavaa ja korjattavaa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan tästä ehdotuksesta (PeVL 54/2026 vp) kiinnittänyt myös huomiota näihin asioihin ja MTK yhtyy valiokunnan esittämiin kantoihin koskien velvoitteiden asettamisen kohtuullisuusarviointia, lupamuutosten aiheuttamien haittojen korvattavuutta, vesivoimasta saadun hyödyn vähenemisen olennaisuuden arviointia sekä lupatarkastusten aikataulun puutteetta.

MTK pitää kohtuuttomana, vesilain yleisestä säätelylinjasta poikkeavana ja perusoikeuksien toteutumisen kannalta ongelmallisena sitä, miten nyt ehdotetussa laissa säädetään vesivoimanluvan haltijan mahdollisuuksista saada korvauksia. Ensinnäkin ehdotuksessa on annettu viranomaiselle hyvin laaja harkintavalta siinä, mikä on vesivoimasta saadun hyödyn olennainen väheneminen ja milloin luvanhaltija olisi tämän hyödyn vähenemisen takia oikeutettu korvauksiin. Perusoikeuksien rajoittamisedellytyksiin kuuluu vaatimus rajoitusten tarkkarajaisuudesta ja täsmällisyydestä lain tasolla eikä laveasti määritellyt korvausperusteet täytä näitä rajoittamisperiaatteita. Toisekseen MTK pitää kohtuuttomana ja perusoikeuksien vastaisena, että hyödyn vähentämisen sovittelussa huomioidaan se aika, jona vesivoimaa on voitu käyttää hyväksi. MTK haluaa lisäksi huomauttaa, että täyden korvauksen periaatteella maksettavat korvaukset lupien muuttamisesta vähentäisivät uusien velvoitteiden asettamisen kohtuuttomuutta ja siten tekisivät helpommaksi asettaa velvoitteita.

MTK esittää, että esitykseen otetaan mukaan velvoitelunastuspykälä, jonka perusteella vesivoimalan omistaja voi velvoittaa valtion lunastamaan kohteen. Valtion velvollisuus toteuttaa lunastus, jos vesivoimalan omistaja sitä vaatii, toisi luvanhaltijoille perälaudan, joka vähentäisi luvanhaltijoiden jumittumista taloudellisesti vaikeisiin tai kohtuuttomiin tilanteisiin. MTK kanta on, että luvanhaltijan mahdollisuus vaatia velvoitelunastusta on pakko olla mukana ehdotuksessa, koska se varmistaa omaisuudensuojan toteutumisen ja lunastuksen vaatimismahdollisuus viimesijaisesti suojelee luvanhaltijoita lain kohtuuttomuudelta.

MTK:n mielestä esityksessä ei ole tarkkarajaisesti määritelty kalatalousvelvoitteiden asettamisen kohtuullisuutta. MTK tiedostaa sen, että kohtuullisuuden määrittely on tässä nimenomaisessa esityksessä haasteellista johtuen laitosten ja niiden ominaisuuksien moninaisuudesta. MTK:n kantana on, että tämä kohtuuttomuuskysymys olisi säätelyteknisesti helpointa ratkaista säätämällä täydestä korvauksesta kaikissa tilanteissa sekä lisäämällä luvanhaltijalle mahdollisuus velvoittaa valtiota lunastamaan kohde.

Jenni Hunnakko
Ympäristöjuristi

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry